

1. Ismételjünk!

Ez a fejezet nem azoknak szól, akik az első lépéseiket teszik meg a digitális világban, hiszen már nem vagy kezdő! Digitális eszközök vesznek körül, jó részüket már tudod is használni. Digitális tananyagokkal tanulsz otthon és az iskolában, és sokféle egyéb digitális alkalmazással is volt már dolgod, digitális alkotásokat hoztál létre. Egy éve ismerkedtél meg a digitális kultúra tantárggyal. Az ismerkedés ezzel a színes, változó és érdekes világgal most folytatódik.

Feladat

Gondoljatok vissza az elmúlt időszakra, és beszéljétek meg ezeket a kérdéseket:

1. Hol találkoztatok a tavaly megismert kifejezésekkel: digitális, digitális alkalmazás, applikáció, digitális tananyag, navigáció digitális eszközzel, QR-kód?
2. Milyen digitális eszközökkel találkoztál otthon és az iskolában?
3. Próbáljátok meg minél több olyan digitális alkalmazást felsorolni, amelyeket használtatok már!

Játék: Az ördög ügyvédje

Játsszatok *Ördög ügyvédje* játékot: egy önként jelentkező lesz az ördög ügyvédje. Ő vitatkozni fog veletek, érvelni amellett, hogy a digitális világ kizárólag haszontalan, káros, előnytelen dolgokat tartalmaz. (Persze ez nem az ő saját véleménye, el kell játszania!) Vitatkozzatok vele, próbáljátok meg meggyőzni őt! Felváltva lehet érvelni, egyszer az ördög ügyvédje mond egy gondolatot, majd a többiek közül valaki, és így tovább. Törjétek a fejeteket, érveljétek, mondjátok példákat, vitatkozzatok bátran!

Nehéz helyzetek – digitális megoldások

Néhány érdekes, nehéz helyzetet fogsz most látni. Minden esetben megoldódott a probléma egy kis segítséggel. Vajon mi jelenthette a megoldást? Beszéljétek meg!

Defekt, pótkerék nélkül

Sanyi anyukája defektet kapott a Balatonról hazafelé az autópályán. Sajnos pótkereke nem volt. Felhívta a gumijavítót, aki azonnal indult volna segíteni. De Sanyi anyukája nem látott kilométertáblát, nem tudta, hol is van pontosan. Egy mező szélén állt a leállósávban, vészvillogóval. Ekkor eszébe jutott, hogy Sanyi nemrég egy applikációt telepített a telefonjára. Ezzel a vágólapra másolta a tartózkodási helyének GPS-koordinátáit, amit el tudott küldeni SMS-ben a szerelőnek, aki ezután hamarosan meg is találta őt, és megjavította a gumit.

A rejtélyes japán felirat

Krisztiék külföldön nyaraltak. A parkolóban egy rejtélyes, japán írásjelekkel írt papírlapot találtak a kocsijuk szélvédőjén. Nagyon megijedtek. Mi lehet ez? Kriszti apukája a telefonja kamerájával beolvasta egy fordítóprogramba a feliratot. Szerencsére csak egy szusibár reklámja volt.

Átfázva

Gergőék családja egész délelőtt szánkózott. Nagyon jól érezték magukat, de teljesen átfagytak délre. Gergő anyukájának eszébe jutott, hogy indulás előtt 18 fokra állította a fűtést. Hűvös lakás várja majd őket! Ekkor elővette a telefonját, és a termosztátot (hőmérséklet-szabályozó berendezés) az internet és egy okosotthon-applikáció segítségével 24 fokra állította. Mire hazaértek, kellemes meleg fogadta őket, de nem ment feleslegesen a fűtés egész délelőtt.

A digitális eszközök és alkalmazások megkönnyítik bizonyos problémák megoldását. Fontos, hogy mindig tudd, érdemes-e valamilyen digitális megoldást használnod, s ha igen, melyiket. Ezáltal, ha körültekintő vagy, és ismered a digitális világot, gyorsabban, hatékonyabban, olcsóbban, egyszerűbben, veszélyek nélkül oldhatod meg a felmerülő problémákat.

Játék: Szinkronizálás

Játsszátok el a fenti történeteket! A játék némán történik, a szereplők nem adhatnak semmiféle hangot. A többiek hangalámondással szinkronizálják az eseményt, mint a szinkronszínészek a stúdióban. Cseréljétek szerepet: mindenki próbálja ki a némajátékot és a szinkronizálást is!

2. Nem mind arany, ami digitális!

Az eddigiekben nagyon sok előnyét láthatod már a digitális eszközöknek. Tavaly is beszéltünk arról, hogy néha bizony hátrált kell szabnunk az alkalmazásuknak. Erről szeretnénk veled közösen gondolkodni egy kicsit. A cím egy ismert közmondást idéz: „Nem mind arany, ami fénylik.” Vagyis nem minden értékesnek látszó dolog értékes valójában. Azért, mert digitális eszközt alkalmazunk, nem biztos, hogy ez tényleg előnyökkel jár számunkra, illetve környezetünknek. Mikor igen, és mikor nem? Ezt sokszor nehéz eldönteni. Egy tanácsot azért adunk neked:

Figyelem!

Akkor érdemes digitális eszközöket, alkalmazásokat használni, ha azok valamiben előnyösebbek, jobbak, mint ha nem vennéd igénybe őket. Egyszerűbben, könnyebben oldhatunk meg velük problémákat, időt takaríthatunk meg (amit pl. testmozgásra használhatunk fel), segíthetünk velük másokon, kevesebb anyagot, energiát használunk, óvjuk a környezetünket.

Lássunk rögtön egy példát.

Egyre több e-mail végén olvashatod ezt a két sort magyar, illetve angol nyelven:

Kérem, gondoljon a környezetére, mielőtt kinyomtatja ezt a levelet!

Please consider the environment before printing this e-mail!

Ha elegendő csak a megjelenítőt elolvasnod a tartalmat, akkor ne használj feleslegesen elektromos energiát, papírt, festéket! Vagyis ne alkalmazd feleslegesen a nyomtatódat!

Feladat

Készítsetek plakátot a felesleges nyomtatás ellen! Gyűjtsetek érveket! (Tipp: A papírral való takarékoság élő fákat menthet meg, mivel a papírgyártás egyik fő alapanyaga a fa.)

Mikor igen, és mikor nem?

Most néhány példát olvashatsz, mikor érdemes mérlegelni és bizonyos esetekben mellőzni a digitális megoldásokat.

Boldog névnapot!

Bár kétségtelen, hogy gyorsabb és egyszerűbb egyszerre több azonos keresztnevű barátnak egy üzenetben boldog névnapot kívánni vagy egy internetről letöltött kész üdvözlőlapot küldeni, ez valószínűleg nem esik jól a címzetteknek. A csak egy barátod számára készült, akár hagyományos ceruzarajzzal, festett képkel, kézzel írott kártyával, akár egy kimondottan neki készített digitális alkotással jobban megéreztetted vele, hogy fontos számodra. A szüleidnek, rokonaidnak szóló személyes jókívánások is jobban elérik céljukat kézzel írva, mint nyomtatva, sokkal személyesebbek. Mivel már tanultál erről tavaly, javasunk egy jó köztes megoldást: készíts valamilyen digitális grafikát például egy rajzolóprogrammal, ahol hagyj egy keretet vagy szövegdobozt üresen a kézzel írt pár soros jókívánásodnak vagy aláírásodnak!

Jegyzetelés régi módon

Egyre többen jegyzetelnek tablet vagy notebook segítségével. Az érintőképernyők már gyakran támogatják a kézzel vagy speciális tollal való jegyzetelést, és képesek a kézírás felismerésére is. De ha a boltba mész, valószínűleg egyszerűbb a jó öreg tollal vagy ceruzával egy papírlapra írnod, mit kell vened. Léteznek már mobiltelefonos bevásárlólista-applikációk is, de sokszor gyorsabb felírni pár dolgot, vagy kiragasztani egy címkét az íróasztalod fölé a nem elfelejtendő teendőkről, mint digitális eszközhöz nyúlni, elővenni, bekapcsolni azokat.

E-mail a szomszéd szobából

Az elektronikus levelek, csevegőprogramokban írt üzenetek, SMS-ek nagyon hasznosak, ha távol lévő barátainknak, osztálytársainknak írjuk azokat. De érdemes átgondolni, hogy néha nem hatásosabb-e, vagy nem esik-e jobban a címzettnek, ha a közelben tartózkodva inkább átmegyünk a másik osztályba, a szomszédos lakásba, és személyesen mondjuk el, amit szeretnénk.

Feladat

Gyűjtsetek olyan eseteket, amikor valamilyen ok miatt nem alkalmaztatok digitális eszközt, pedig a rendelkezésekre állt!

3. Online tanulás, digitális tananyagok

Hogyan tanulhatunk, dolgozhatunk digitális környezetben? Most erről tudhatsz meg néhány érdekes dolgot.

Online tanulás

Előfordulhatnak olyan helyzetek, amikor nem tudunk személyesen jelen lenni az iskolában, például egy járvány vagy egy külföldi tartózkodás miatt, vagy önállóan szeretnénk valamit megtanulni. Ilyenkor a világháló segítségével kapcsolódhatunk be a tanulásba. Ez legtöbbször tanítói segítségével, az ő szervezőmunkájának eredményeként valósulhat meg. Ezt online tanulásnak nevezzük.

Az online tanulás kétféle módon történhet:

Úgy veszel részt az órán, mint egyébként, látod, hallod, mit mond éppen a tanítói vagy az osztálytársaid, a képernyőn megjelenik az, ami a táblán szokott. Kérdéseket kapsz, és azonnal válaszolsz is azokra. Egymással is tudtok beszélni, kérdéseket feltenni.

A másik mód esetén nincs élő kapcsolat a tanítóval vagy az osztálytársakkal. Saját időbeosztásodban tudsz a világhálón található vagy azon keresztül kapott feladatokat megoldani, videókat megnézni, digitális tananyagokat használni. Gyakran a végzett munka eredményét visszaküldöd a tanítódnak, az osztálytársaidnak.

A digitális környezetben a felnőttek munkavégzése is gyakran online körülmények között történik. Sokan dolgoznak teljesen vagy csak néhány napot a héten home office-ban (ejtsd: hómofisz, szó szerint otthoni iroda), vagyis otthonról, digitális eszközök és az internet segítségével.

Digitális tananyagok

Szinte egészen biztosak vagyunk abban, hogy már használtál valamilyen digitális tananyagot az iskolában az órák alatt, a napköziben vagy otthon. Most ezeket a tanulást megkönnyítő alkalmazásokat vizsgáljuk meg kicsit közelebbről.

Harmadik osztályban ezt tanultad róluk:

Digitális tananyagok: olyan digitális alkalmazások, amelyek segítenek a tanulásban. Használhatjuk őket otthon vagy az iskolában, egyedül, a tanulópartnerrel vagy csoportban is. Segíthetnek a gyakorlásban, ha lemaradtunk valamiben, de akkor is, ha nehezebb vagy újfajta feladatot szeretnénk megoldani.

Mire használhatod például a digitális tananyagokat?

Információszerzés

A könyv formában létező lexikonok, enciklopédiák, szótárak léteznek digitális változatban is. Egy-egy szó jelentésének megkeresésénél, közmondás magyarázatánál, rokon értelmű szavak keresésénél használhatod ezek online változatát is. Akár telefonról, tabletről, notebookról hamar megtalálod a keresett információt, csak internet-hozzáférésre lesz szükséged.

Gyakorlás

Nagyon sok olyan digitális tananyag áll a rendelkezésedre, amelyek segítségével gyakorolni tudod az iskolában tanultakat. A program azonnal értékeli a megoldásaidat, látni fogod, hol tévedtél, ha nem jó adatot írtál. Olyan programot érdemes választani, amelyik hiba esetén segítséget is nyújt a helyes válasz megtalálásához, a hibajavításhoz.

Szemléltetés, szimuláció

A szimulátor szóról valószínűleg a repülőgép-szimulátor jut eszedbe. Pedig sok problémát, jelenséget lehet digitális alkalmazással utánozni: például a tavaly tanult algofejtörők közül az átkelős feladatokat, a víz körforgását, az állatok fejlődését vagy egy-egy matematikai szöveges feladatot. Ezek a programok animációkat, ábrákat, hangeffektusokat tartalmazhatnak, így sokkal könnyebben el tudod képzelni és véghez vinni az adott probléma megoldását.

Feladat

1. Beszélgetsetek arról, kinek a szülei dolgoznak otthonról, online (home office-ban)!
2. Ha részt vettetek már online oktatásban, gyűjtsétek össze a tapasztalataitokat! Ha még nem, tanítótok mesél majd erről.
3. Gyűjtsétek példákat a digitális tananyagok fentebb felsorolt három típusára!
4. Beszéljétek meg, miben nyújtanak többet a digitális tananyagok a tankönyvekkel, feladatlapokkal, munkafüzetekkel történő tanulsnál!